

LOTTA OLSSON

De dödas verkliga antal

ROMAN • ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Första gången vet man alltid när den är. Just när den är, vet man.

Sista? Bara efteråt.

Men nu sa han så, och sedan sa han (när hon sagt »Men . . .« som man alltid säger »men«, som man måste säga »men« när något ska ta slut, som man inte vill ska göra det): »Vad är det där för en klyscha? Det trodde jag inte om dig.«

Det är så mycket vi inte tror om varandra.

Hon trodde inte att han menade att det var sista gången – och det gjorde han kanske inte.

Men det var det.

Efteråt förstod hon att det måste vara det.

1.

Så lever växterna sina liv mellan nedanom och ovanför, tänker hon.

Sträcker sig långt ner i jorden och högt upp mot himlen.
Sprider sina frön att gro bortom visnandet.
Och människorna?

De lever sina liv mellan inandning och utandning. Mellan skriket och tystnaden.

Och de som aldrig skrek? Minns någon dem?

*

Arkitekt Else-Marie Bengtsson, Härnösand, har avlidit i sitt hem efter en tids sjukdom, vid en ålder av 68 år. När-
mast sörjande är de fem döttrarna Tove, Annika, Caroline,
Charlotte och Eva med familjer, brodern Erik och många
vänner och kolleger.

*

Du har en väg i Stockholm, Vanadis.

Fast hon föredrar väl *Freja*, hon också? Det gör hon.

Du har en väg i Stockholm, Freja. Din bror har en gata, men du har en väg. Och en rondell som heter »plan«, eftersom det lät bättre i stads kvarter.

Vanadisplan.

»Bor du vid Vanadisplan? Frejas plan. Vilket sammanträffande.«

Genomskuren av Sankt Eriksgatan, genomblåst av Vasastans eviga vind.

På vintrarna står det en granförsäljare här och huttrar i snögloppet.

Annars?

Nej, det är inte en plats man dröjer vid. Vanadisplan måste man jakta förbi med ögonen fästade i trottoarens grus eller issörja. Löven som virvlar om hösten. Sommarens glasspapper. Lätt uppforsbacke från vilket håll man än kommer.

Här låg ett barngymnastikställe innan, men nu har Lidl flyttat in. Vad hette det? Någonting på engelska, förstås. Little Gym. Children's Fitness. Baby Movement. Ett barngymnastikställe dit barnen skjutsades i vagn av villiga, välbeställda föräldrar.

Men sedan tog Lidl över. Rev ut de färgglada gummi-mattorna och stabilt stryktåliga *certifierade* lekredskapen, och ersatte dem med lastpallar med lågpriskalsonger och tyska konserver. Till Vasastan-tanternas förtjusning, får man förmoda. (»Det finns ju en Lidl på Sveavägen, men det blir ju så *långt*. Särskilt med alla kassar. Mjölken och kaffet och müslin och tvättmedlet och wienerkorven och kattsanden – just det, ja: kattsanden – och ibland har de ju bra pris på krukväxter också.«)

Men hon brukar också gå dit.

På gymnastikställets tid fanns det en barnvagnsparke-
ring i entrén. Dubbla rader med svarta märkesvagnar. Det
är ju ändå Vasastan det här, Stockholms innerstad.

Nej.

En av de yttersta utposterna av Stockholms innerstad.
Ytterkantens yttersta. Självaste skälvande randen. *Fast nu
byggs ju Hagastaden, Freja. Nu flyttas gränserna. Nu växer
och vidgas det norrut. Och förvandlar din cirkulationsplats till
något nästan centralt. Sätter-på-kartan.*

På Södermalm förstår man nog att värdesätta en begag-
nad vagn, ja, till och med betala mer för en sliten second
hand-raritet än för en fabriksny »cityanpassad och terräng-
gående« med »optimerade skumfyllda däck«. Man vill ju
vara klimatsmart. (Men absolut inte *shabby chic* eller *retro*.
Inte nu längre. Och inte *anti* eller *alternativ*, det var väl
ännu längre sedan?)

På Södermalm, men inte i Vasastan. Inte då för några
år sedan i alla fall, då innan Lidl flyttade in. Då var barn-
vagnarna i entrén nya och svarta, förutom någon enstaka
blekrosa, kanske. Några flickföräldrar som inte *hängde
med*, som inte förstätt att man också här, vid det bortersta
brynet av innerstan, värnar om det könsneutrala. Eller till
och med vågar utmana normerna. Köper en röd jacka till
sin pojkbabis. En kamouflagefärgad body till lilltjejen.
Men småblommig mössa till sonen? Med glitter på? Ald-
rig. (»Men det skulle jag inte ha gjort om han vore flicka
heller.«)

Enkelvagnar, dubbelvagnar. Praktiska skötväskor be-
redda på handtagen. Man behöver ju så mycket. Blöjor.
Våtserverter. Majs-krokar. Mjölkersättning. (»Men ammar

du inte?» «Klart att jag ammar.» Alla ammar. Amma, amma, amma, mamma! »Tar han inte bröstet?» «Klart att han tar bröstet. Ersättningen är bara *komplement*.»))

Mammorna – för det är alltid främst mammor – som lät sina vagnar vänta i entrén till det som sedan blev Lidl, var kanske föräldralediga eller också hade de återgått till sina arbeten som jurister och revisorer och copywriters och Key Account Managers, men de hade alla det gemensamt att de ville sina barns bästa.

Har inte alla mammor det gemensamt, inser hon plötsligt. Att de *vill sina barns bästa*. Riktiga mammor vill väl alltid det?

Riktiga.

Är inte alla det?

Nej.

I entrén till det som nu är Lidl väntar mest kundvagnar och en och annan tiggare som sökt skydd undan vinden. Barnvagnar tar man ju med in och hundarna lämnar man helst hemma. Vem vågar binda sin hund utanför en affär i dag? Utanför Lidl vid Vanadisplan. Vid den gudsförgättna plats som lånat namn av en gudinna. *Lånat namn av dig, Freja*.

Men hon skulle väl kunna vakta våra hundar? Hon den lite äldre kvinnan som oftast sitter där. (Eller är hon *lite äldre*? Barnen på det inplastade fotografiet hon sträcker fram verkar ju små. Men det kan ju vara taget för länge sedan – eller vara någon helt annans. Eller ingens. Hur skulle de kunna vara ingens? De finns ju. Eller: fanns när bilden togs.)

Hon sitter där, så som de alltid sitter, insvept i samma

sjalar som de alla, entonigt mässande »Hej, hej. Tack så mycket. Please.« Eller längre fram på eftermiddagen bara:

»Hej, hej.«

»Hej, hej.«

»Hej, hej.«

Om och om igen. Som en sång. En bön. Ett vansinnets omkväde. *The soundtrack of our lives.*

Ibland kastar någon till henne en peng eller en bit bröd, kanske en frukt. («De är ju så bra på frukt och grönt, Lidl. Och billiga.») Själv en hund bland hundar – klart att vi inte lämnar över kopplet till henne. Är Freja hennes gudinna också? Freja som *vårdar över mödrar och barn*. (Var har hon läst det någonstans? På Wikipedia, kanske. Han skulle väl i alla fall aldrig skriva så?)

Fruktbarhetens, livskraftens och kärlekens gudinna.

Lidelse och lidande.

Döden alltid nära.

Men vi har nya gudar nu. Och vi bestämmer själva vilka som ska befolka världen. Vilka som ska få födas innan de dör – eller aldrig få chansen (eller slippa, en del skulle nog kalla det slippa).

Hon själv. Kvinnan som sitter vid Lidl. Alla kvinnor.

Inte männen: kvinnorna.

Männen står maktlösa medan kvinnorna uppfyller jorden. Tänker hon så?

Nej.

Hon tänker att de dödas antal överstiger de levandes. Ändå är vi så många nu, fler än någonsin förut. På väg mellan död och död, släpande våra sköra kroppar mellan skymning och gryning och skymning igen, men *de dödas antal överstiger de levandes*.

2.

Civilingenjör Else-Marie Otterlund, Bromma, har som tidigare meddelats avlidit. Närmast sörjande: son och sonhustru i Furuvik, tre barnbarn. Else-Marie Otterlund blev 82 år.

*

Maktens män.

Vad har de för makt? De där som jäktar nerför backen från Vanadisplan på morgonen, på väg mot tunnelbanan vid 7-Eleven. De där som absolut vill bo i innerstan och har köpt bostadsrätt i innerstan, men i ett billigare, bortre hörn av innerstan. (Nej, det var naturligtvis inte därför. De föll bara för våningens charm, såg *potentialen*. Och så är det ju trevliga kvarter och nära till både Odenplan och Sankt Eriksplan. Och Hagaparken, glöm inte Hagaparken.)

Kanske har de varit och lämnat på dagis först (och de kallar det förstås för »dagis«, inte »förskola«, trots att *förskolepedagogerna* själva gång på gång påpekar det *felaktiga* och faktiskt *kränkande* i att framhärda så). De är ju moderna män, närvarande fäder.

Aktiva.

Deltagande.

Läser böcker om sömnmetoder och smakportioner. Finns det förresten böcker om smakportioner? Broschyrer från BVC läser de i alla fall. Och de tar ledigt från sina viktiga jobb och följer med på vaccinering och omvaccinering och mätning och vägning. Håller koll på att *de följer sin kurva* (och »de« betyder i det här fallet »barnen«, får man anta. Knappast de själva eller mammorna väl?).

Åtminstone det första året. Därefter kan de ju turas om med sina fruar och flickvänner.

Vad har de för makt?

De jäktar nerför Sankt Eriksgatan och de har fladdrande rockar över sina ullkostymer och de får akta sig att inte halka, för de bär skor med tunn sula oavsett årstid (om de inte har gymnastiskor, *sneakers*. Visst har de det ibland?).

Och de blir stående vid rödljuset nere vid Ica och trampar otåligt med sina frusna fötter – det där ljuset är ju så *långsamt* – men de vill helst inte gå mot rött, inte nu när de är föräldrar och förebilder.

Sedan går de mot rött ändå.

Nej, det gör de inte. De springer så att sulorna smäller i asfalten, *klicketi-klacketi*, och de höjer handen med mobiltelefonen till hastigt tack i farten (till de bilar som bromsar in och ska svänga till höger).

Upp på trottoaren, *klicketi-klacketi*, några långa kliv förbi bankomaten och papperskorgarna, *klick-klack*, in genom tunnelbanenedgångens flottiga glasdörrar – och uppslukas av underjorden.

Maktens män.

Vad är deras makt mot hennes? Och Lidl-kvinnans? Alla kvinnors. *Mot alla dina systrars makt, Freja?* (Är de Frejas systrar, frågar hon sig nu. Frejas barn? Frejas likar?)

Och ändå.

Maktlösheten.

Den dävna lukten av blod när det inte skulle. Frånvaron när man hoppats. Den dova smärtan i magen.

Alltid magen.

Alltid, alltid magen.

Det är alltid i magen det börjar. (Magkänsla. Säger man inte det? Och är inte det något typiskt kvinnligt? Att gå på magkänslan.) Det börjar alltid med magen – och blodet. Hur kunde hon glömma blodet?

Blodet, Freja.

För människorna börjar det alltid med blod, för alla däggdjur.

Mammalia. Mammorna. Barnen.

För alla som håller äggen inom sig. Ägg och frön som lämnar kroppen kräver inget blod. Kläcks vått i redan, gror tyst i jord.

Men det är samma hinner. Livet måste alltid spränga sig väg genom hinner. I blod – eller utan. (Men mödomshinnan? Hur är det med mödomshinnan? Ett veck att spränga sig in i.)

Men blod är väl död också, tänker hon. *Det är väl död också, Freja?* Varje månad tänker hon (hur skulle hon kunna låta bli att tänka). Det möjliga livet – som inte. Kroppen som stöter ut och bort. Inte den här gången heller?

Nej.

Det allra första. Hur gammal var hon? Tio? Elva?
Chocken.

Men var inte blodet rödare då? Så minns hon det. Körsbärsrött mot underbyxornas vita bomull. Hur hennes mamma hade ... Visst hade hennes mamma försökt förbereda henne? Berättat att det skulle. Hur man. Hur hon. »Där! I skåpet under handfatet. Kan du ta när det blir dags. Aldrig spola ner i toaletten sedan. Det vet du?«

Det visste hon. Allt visste hon.

Och ändå: fasan. Skammen. Hur hon struntade i skåpet under handfatet och försökte med meter efter meter av toalettpapper, för att ändå kunna spola ner. Spola bort.

Hur hon – förgäves – gömde det körsbärsröda i tvättkorgen. Mammans bestörtning: »Men? Men varför ... Å!«

Och: »Du måste använda bindor, förstår du väl. Nej, inte tamponger! Det går inte, gumman. Mödomshinnan, förstår du. *Mödomshinnan*.«

Men det var inte en hinna, vet hon ju nu. Ett veck. Att tänja och töja och spränga sig in eller ut genom. Hur kunde hennes mamma ... Var trodde hon att ... Att blodet?

Av Lotta Olsson har tidigare utgivits:
Skuggor och speglingar 1994
Rekviem över de alltjämt levande 1998
Dagsvers 2000
Den mörka stigen 2003
Himmel i hav 2012

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-016146-0

© Lotta Olsson 2016

CPI Books GmbH, Leck, Tyskland 2016